

Универзитет у Нишу
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
Бр. 01-1689/1
17/06/2024. године

На основу члана 36. Правилника о мастер академским студијама права Служба за наставу и студентска питања даје следеће

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е

1. Обавештава се јавност да су завршни мастер рад и Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада под називом „Информационе технологије и криминалитет насиља”, кандидата Ђирић Милутина, број досјеа М003/22-ИТ, студента мастер академских студија права на Правном факултету у Нишу, примљени дана 17/06/2024. године и да се налазе у Библиотеци и на сајту Факултета.

2. Извештај и мастер рад доступни су, у року од 5 (пет) дана од дана истицања овог обавештења на огласну таблу Факултета, заинтересованим лицима у времену од 08,00 до 15,00 сати сваког радног дана.

3. Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада су саставни део овог обавештења.

4. Ово обавештење истаћи на сајт и доставити Библиотеци.

СЛУЖБА ЗА НАСТАВУ И
СТУДЕНТСКА ПИТАЊА

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Служба за наставу и студентска питања

На седници Катедре за кривичноправне науке одржане 06. 06. 2024. године начињен је предлог заведен под бр. 02-1568, па је на основу члана 34. и 35. Правилника о мастер академским студијама права и чл. 38. Статута Правног факултета Универзитета у Нишу Декан Одлуком бр. 01-1581 од 07. 06. 2024. године образовао Комисију за писање извештаја за оцену и јавну одбрану завршног рада под називом: „**Информационе технологије и криминалитет насиља**“, Тирић Милутина, студента мастер академских студија права (број досијеа М003/22-ИТ), у саставу: Др Миомира Костић, редовни професор Правног факултета у Нишу, ментор, председник Комисије, др Душица Миладиновић-Стефановић, редовни професор Правног факултета у Нишу, члан, и др Дарко Димовски, редовни професор Правног факултета у Нишу, члан. Комисија за писање извештаја за оцену и јавну одбрану завршног рада, после детаљног прегледа завршног рада, Служби за наставу и студентска питања доставља

ИЗВЕШТАЈ

Мастер рад под називом: „**Информационе технологије и криминалитет насиља**“ кандидата Тирић Милутина написан је на 116 страница компјутерски обрађеног текста са проредом. Кандидат је цитирање вршио у фуснотама, укупно 135 цитата. Литерарну основу рада чини 81 библиографска јединица, од тога 67 научних и стручних радова на српском језику и 14 библиографских јединица на страном језику. Такође, у раду је коришћено 38 правних извора (закона и ратификованих међународних докумената Републике Србије, међународних докумената Уједињених нација, међународних докумената Савета Европе, предмета и одлука домаћих судова, предмета Европског суда за људска права).

У структуралном погледу, рад се састоји од 8 тематски повезаних целина. То су: **1) Увод, 2) Међународноправни инструменти у сузбијању криминалних радњи коришћењем информационих технологија, 2.1) Међународни документи ОУН у области информационих технологија и кажњивих радњи, 2.1.1) Резолуције ОУН о борби против злоупотребе информатичких технологија, 2.2.2) Међународна телекомуникациона унија (ITU), 2.2) Међународни документи Савета Европе у циљу заштите од напада коришћењем информационих технологија, 2.2.1) Конвенција о високотехнолошком криминалу Савета Европе, 2.2.2) Додатни протокол уз Конвенцију о високотехнолошком криминалу, 2.2.3) Конвенција о заштити права појединца у вези са аутоматском обрадом личних података, 2.2.4) Конвенција о заштити деце од сексуалне експлоатације и сексуалног злостављања, 2.2.5) Директиве Савета Европске заједнице о правној заштити компјутерских**

програма, 2.3) Директиве Европске уније у циљу сузбијања кажњивих радњи у области информационих технологија, 2.3.1) Директива 2013/40/ЕУ о нападима на информационе системе. **3) Криминолоше теорије диференцијалне асоцијације и идентификације у светлу информационих технологија**, 3.1) Теорија диференцијалних асоцијација, 3.2) Теорија диференцијалних идентификација, 3.3) Значај теорија диференцијалних асоцијација и идентификација, **4) Правни оквир кривичноправне заштите од злоупотребе информационих технологија у домаћем законодавству**, 4.1) Устав Републике Србије, 4.2) Кривични законик Републике Србије, 4.3) Законик о кривичном поступку, 4.4) Закон о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала, 4.5.) Закон о електронским комуникацијама, **5) Коришћење информационих технологија за извршење кривичног дела трговина људима**, 5.1) Забрана трговине људима као међународни принцип, 5.2) Врбовање и експлоатација жртава трговине људима коришћењем информационих технологија, 5.3) Кривично дело трговина људима у домаћем кривичном праву, 5.3.1) Основни облик кривичног дела трговина људима, 5.3.2) Кривично дело трговина људима извршено према малолетном лицу, 5.3.3.) Тежи облици кривичног дела трговина људима, 5.4) Студија случаја кривичног дела трговина људима извршеног успостављањем ропског односа, 5.4.1) Анализа случаја кривичног дела трговина људима, 5.4.2) Личности окривљених који су извршили кривично дело трговина људима довођењем оштећеног у ропски однос, 5.4.3.) Закључна разматрања студије случаја са аспекта коришћења информационих технологија за извршење кривичног дела трговине људима, **6) Кривично дело злостављање и мучење извршено коришћењем информационих технологија**, 6.1) Забрана злостављања и мучења као међународни стандард, 6.2) Законска обележја кривичног дела злостављање и мучење, 6.3) Студија случаја кривичног дела злостављање и мучење коришћењем информационих технологија, 6.3.1) Анализа случаја кривичног дела злостављање и мучење, 6.3.2) Личност окривљеног и оштћеног у поступку који је вођен због кривичног дела злостављање и мучење, 6.3.3) Оцена законитости доказа - видео записа објављених на друштвеним мрежама, 6.3.4) Закључна разматрања студије случаја са аспекта коришћења информационих технологија, **7) Кривично дело увреда извршено коришћењем информационих технологија**, 7.1) Основна обележја кривичног дела увреда у домаћем кривичном праву, 7.2) Студија случаја кривичног дела увреда коришћењем информационих технологија, 7.2.1) Анализа случаја кривичног дела увреда учињеног коришћењем мобилног телефона, 7.2.2) Доказна радња увиђај над мобилним телефоном, **8) Закључна разматрања**. Поред ових делова издвајају се попис коришћене литературе, попис остале истраживачке грађе, сажетак и биографија студента.

У **Уводу** (стр. 5-11) је изложен предмет мастер рада, са освртом на појмове који су нужно повезани са предметом – информационе и дигиталне технологије, као и њихов утицај на друштво. Примарни циљ кандидата у раду јесте указивање на проширени круг кривичних дела која могу бити извршена употребом информационих технологија – рачунара, мобилних телефона, друштвених мрежа,

СМС порука; као и указивање на тежину последица које могу настати услед оваквог начина извршења.

У поглављу **Међународноправни инструменти у сузбијању криминалних радњи коришћењем информационих технологија**, (стр. 12-30), кандидат је своју пажњу усмерио на интернационални карактер компјутерског криминалитета. Кандидат је истакао да компјутерски криминалитет погађа основне вредности сваког друштва и истакао проблеме који представљају препреку ефикасној међународној сарадњи да се сузбије високотехнолошки криминал. Такође, у другом поглављу кандидат је извршио анализу међународних докумената који су донети у циљу сузбијања компјутерског криминала.

У следећем делу мастер рада под називом **Криминолоше теорије диференцијалне асоцијације и идентификације у светлу информационих технологија** (стр. 31-39), врши се осврт на одређена теоријска схватања и развој научне мисли о човеку и узроцима криминалног понашања ради потпунијег схватања утицаја информационих технологија на личност учиниоца кривичних дела. Кандидат полази од теорије диференцијалних асоцијација, чији је оснивач Едвин Х. Садерланд, која криминално понашање објашњава кроз процес социјализације и контакте између чланова друштвених група којима припада одређени делинквент. Кандидат потом пише о теорији диференцијалних идентификација криминолога Данијела Глејзера, која се заснива на схватању да се појединац упушта у криминално понашање у оној мери у којој самога себе идентификује са стварним или измишљеним особама из чије перспективе његово криминално понашање изгледа прихватљиво. На крају, кандидат истиче значај ових теорија у светлу информационих технологија.

У делу под називом **Правни оквир кривичноправне заштите од злоупотребе информационих технологија у домаћем законодавству** (стр. 40-50) врши се анализа домаћих законодавних решења везаних за сузбијање криминалних радњи извршених употребом информационих технологија, и то: Устава Републике Србије, Кривичног законика Републике Србије, Законика о кривичном поступку, Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала и Закона о електронским комуникацијама.

У петом делу овог рада (стр.51-74) наглашава се значај **Коришћења информационих технологија за извршење кривичног дела трговина људима**. У овом делу кандидат најпре врши осврт на забрану трговине људима као међународног принципа, потом објашњава врбовање и експлоатацију жртава трговине људима употребом информационих технологија, затим анализира опште елементе кривичног дела трговине људима у домаћем праву. На крају, анализира студију случаја кривичног дела трговине људима успостављањем ропског односа и то кроз приказ конкретног случаја, личности оштећеног, личности окривљених и износи закључна разматрања са аспекта коришћења информационих технологија.

У шестом делу мастер рада под називом **Кривично дело злостављање и мучење извршено коришћењем информационих технологија** (стр. 75-91) говори се о Забрани злостављања и мучења као о међународном принципу, потом о законским обележјима овог кривичног дела у Кривичном законнику Републике Србије, потом се врши студија случаја истог дела кроз анализу конкретног случаја,

анализу личности окривљеног и оштећеног и на крају се износе закључна разматрања.

У поглављу под називом **Кривично дело увреда извршено коришћењем информационих технологија** (стр. 92-99) говори се о праву човека на достојанство и праву на поштовање његове личности, општим обележијима овог кривичног дела у домаћем законодавству, потом се врши студија случаја кривичног дела увреда извршеног коришћењем информационих технологија кроз анализу конкретног случаја, као и анализа доказне радње увиђај над мобилним телефоном.

У **Закључаку** (стр. 100-102) сумирани су подаци и изнете чињенице на основу којих се може закључити да развој интернета омогућава приступ неограниченом броју разних информација у веома кратком временском интервалу. Иако неизбежан састав друштвеног живота, информационе технологије отвориле су врата за бројне криминалне радње које се сада могу обављати на начине који нису раније били познати кривичном праву. Стандарди успостављени на међународном нивоу утичу да се много већи степен пажње посвети проблематици криминалних радњи које се предузимају употребом дигиталних средстава. Применом методе анализа студије случаја, посматрана су три кривична предмета у којима су вођени кривични поступци пред Вишим и у Основним суду у Нишу, чиме се упућују на закључак да су се појавни облици коришћења дигиталних технологија ради вршења кажњивих радњи проширили на велики број кривичних дела прописаних Кривичним закоником, затим да се интензитет и трајање последица појачава ако је дело извршено употребом дигиталних технологија, као и да извршилац може бити свако лице које има основна знања о раду рачунара.

Закључак и предлог

После детаљног разматрања мастер рада **„Информационе технологије и криминалитет насиља“**, можемо да закључимо да је пред кандидатом био захтеван задатак. Требало је, наиме, проучити домаћу и инострану литературу из кривичне области, које је кроз теоријско и емпиријско истраживање приказано кроз призму криминологије.

После анализе завршног рада под називом **„Информационе технологије и криминалитет насиља“** кандидата Ћирић Милутина (број досијеа М003/22-ИТ), Комисија за писање извештаја за оцену и јавну одбрану завршног рада износи став да се кандидат, на самом почетку свог истраживања, нашао пред изазовом криминолошког посматрања једне негативне друштвене појаве, као што је вршење кривичних дела коришћењем информационих технологија које не спада у домен високотехнолошког криминала. Ослањајући се на референтну кривичну, криминолошку, и правну литературу, кандидат је проникао у суштину девијантног понашања коришћењем информационих технологија. Теоријске хипотезе добро је поставио и у закључку прецизно изнео одговоре на њих. У емпиријском делу рада, кандидат је применом метода дескрипције, студије случаја (case study) и компаративне методе, дошао до потврда на изнета криминолошка питања и дилеме везане за утицај информационих технологија на криминалитет насиља. Тиме

Комисија закључује да је кандидат остварио постављене циљеве теоријског и емпиријског истраживања.

Значај мастер рада, као и истраживање које је спроведено у сврху израде мастер рада, огледа се пре свега у томе да употреба информационих технологија представља најраспрострањенији облик савременог криминалног понашања. С обзиром на то да се проблем компјутерског криминалитета не јавља само код нас, него и у свету, указује на потребу да се кривична законодавства прилагоде овом облику криминалитета, као и на опасност коју доноси развој технологије.

Стога, Комисија закључује да мастер рад кандидата Ћирић Милутина, (број досијеа М003/22-ИТ), под називом „**Информационе технологије и криминалитет насиља**“ представља резултат самосталног и називом оригиналног научног рада из области криминологије. Кандидат је у раду систематизовао и анализирао постојећу теоријску, стручну и научну литературу и својим радом дао одређени допринос науци криминологије. Пошто су испуњени услови предвиђени у члану 36. Правилника о мастер студијама Правног факултета Универзитета у Нишу, Комисија сматра да је мастер рад: „**Информационе технологије и криминалитет насиља**“ кандидата Ћирић Милутина, (број досијеа М003/22-ИТ), подобан за јавну одбрану, па предлаже Катедри за кривичноправне науке Правног факултета Универзитета у Нишу да усвоји Извештај за оцену и јавну одбрану завршног рада.

У Нишу, 17. 06. 2024. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Др Миомира Костић,

редовни професор Правног факултета у
Нишу, ментор, председник Комисије

Др Душица Миладиновић-Стефановић,

редовни професор Правног факултета у
Нишу, члан

Др Дарко Димовски,

редовни професор Правног факултета у
Нишу, члан